

مقالات سعید نفیسی

در زمینه زبان و ادب فارسی

به کوشش

دکتر جواد بشیری

[جلد چهارم]

مقالات سعید نفیسی

در زمینه زبان و ادب فارسی

[جلد چهارم]

دکتر جواه بشیری

گرافیست، طراح و مجری مجله کاوه حسن بیبلو

لیتوگرافی صدف

آزاده چاپ من

فرد صحافی

شمارگان ۱۱۰۰ چاپ اول

با پیز ۱۴۰۳

به کوشش

گرافیست، طراح و مجری مجله

لیتوگرافی

آزاده چاپ من

فرد صحافی

شمارگان ۱۱۰۰ چاپ اول

با پیز ۱۴۰۳

ناشر

انتشارات دکتر محمود افشار

خیابان ولی عصر، بالاتر از پارک وی، عارف نسب، کوی دبیر سیاقی (لادن)، شماره ۶

تلفن: ۲۲۷۱۷۱۱۵ دورنما: ۲۲۷۱۷۱۱۴

با همکاری انتشارات سخن

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان وحدت نظری، بلاک ۴۸

تلفن: ۰۶۶۹۵۳۸۰۴-۵ دورنما: ۰۶۶۴۰۵۶۲

تلفن تماس برای تحویل کتاب در تهران و شهرستان‌ها

۰۶۶۹۵۳۸۰۴-۵

تکمله سوم

کتبی که با بودجه این موقوفات طبع و توزیع می شود باید کاملاً منطبق با نیت واقف و هدف و فنایمه باشد. اگر همه تألیفات و مجموعه هایی که به قلم واقف منتشر شده و یا می شود صدرصد این مطابقت را ندارد به سبب این است که واقف قصد چاپ آنها را با مال خود داشت، ولی زمانی که دارایی خود را وقف عام مخصوصاً برای انتشارات کتب تاریخی و ادبی نمود چاپ کتب خود را هم که دارای همین جنبه هاست به عهده بنیاد واگذار کرد.

اما این مجوز آن نیست که تألیفات دیگر را هم از هر نوع که باشد و برسد چاپ نماید. کتب نظم و نثری از گذشتگان یا آیندگان با بودجه آن چاپ خواهد شد که هدف غایی واقف را که ترویج زبان دری و تحکیم وحدت ملی ایران است در برداشته، کتبی که بویی از ناحیه گرامی و جدایی طلبی و حکایت از رواج زبان های خارجی به قصد تضعیف زبان دری و دیگر چیزهای تفرقه آمیز و روش ها و سیاست های فتنه انگیز داشته باشد بنایا با بودجه این موقوفات طبع و توزیع شود.

نکته دیگر آنکه چون شاید برای چاپ تحریک و فرهنگ نامه فارسی که دایره مانند یعنی انسیکلوپدی باشد و تاریخ کامل ایران که اوراق زیاد و هزینه پیشتر دارد، درآمد ماهیانه بنیاد کفاف خود آنها را ندهد می توان با اندوخته بانکی این موقوفات چاپ نمود. به شرط آن که اجازه واقف در زمان حیات و موافقت شورای تولیت بعد از ممات یا هر کس و دستگاهی که قانوناً قائم مقام آنهاست باشد.

در تکمله دوم یادداشت واقف، منتشره در جلد سوم افغان نامه نگاشتم که کتب و رسالاتی که با بودجه این موقوفات چاپ می شود باید منزه باشد از تحریکات سیاسی، مخصوصاً آلوهه نباشد به اغراض سیاسی خارجی در لفافه پژوهش تاریخی و ادبی ایران شناسی... و در پایان آن تکمله افزودم بیم داشتم که مبادا چنین رسالاتی سال ها بعد از مانخواسته و ندانسته، به وسیله این بنیاد چاپ شود. پس لازم بود که در این یادداشت تذکری داده شود... عمده مخاطب این یادآوری ها بنیاد موقوفات خود ماست نه مؤسسات انتشاراتی دیگر که هر یک روش خاص خود را دارد و ما دخالتی در کار آنها نداریم.

تا زمانی که نویسنده این سطور متولی هستم و فرزند دانشمند من، ایرج افشار که به رموز نویسنده کاملاً آگاه می باشد سربرست انتشارات این بنیاد است، موجبی برای نگرانی نخواهد بود و بعد از ما هم امید است که این روش ادامه یابد؛ ان شاء الله.

فهرست مطالعه

پیشگفتار: در معرفی دفتر چهارم از «مقالات سعید نقیسی»	۱۷
الف. بخش اول: آثار، پدیدآوران قدیم و مطالعات تاریخی	۱۹
۱. جنبش‌های ملی ایرانیان بر ضد تازیان	۲۱
۲. مقدمه‌ای بر ترجمه فرق الشعه اشعری قمی	۳۴
۳. خاندان بابویه قمی	۴۰
۴. کتاب السعاده والاسعاد فی السیرة الانسانیة	۶۴
۵. حکیم و موزخ بزرگ ایرانی، ابوعلی مسکویه	۶۶
۶. چند نکته تازه درباره ابن سینا	۷۱
۷. آثار چاپ شده ابوالريحان	۷۸
۸. سرایندگان بزرگ دوره اول شعر فارسی	۸۲
۹. خاندان صاعدیان	۹۰
۱۰. مقدمه‌ای بر قابوس نامه	۱۰۳
۱۱. یک سند چاپ نشده درباره امام عمر خیام	۱۲۲
۱۲. کتابی در ملل و نحل در کتابخانه آستانه	۱۲۸
۱۳. آثار امام فخر رازی	۱۴۱
۱۴. الهی نامه	۱۶۰
۱۵. فوائح الجمال و فوائح الجلال	۱۶۲
۱۶. مجلد سوم تاریخ جهان گشای	۱۶۴
۱۷. ناتورالیسم سعدی	۱۷۰
۱۸. نخل پند شعر؛ احوال خواجهی کرمانی	۱۷۵

۱۹. غزل‌های حافظ شیرازی.....	۲۰۸
۲۰. ترجمه اشکال العالم.....	۲۱۲
۲۱. منابع تاریخ ایران پیش از اسلام و مورخین ارمنی.....	۲۱۹
۲۲. جغرافیای تاریخی سرزمین‌های خلافت شرقی.....	۲۲۷
۲۳. تاریخ اجتماعی ایران باستان.....	۲۳۲
۲۴. یادگار عمر.....	۲۳۵
ب. بخش دوم: مطالعات کتابشناختی و سفرها.....	۲۳۷
۲۵. قدیم‌ترین مجموعه‌های شعر فارسی.....	۲۳۹
۲۶. نه روز در ازبکستان.....	۲۴۴
۲۷. کتاب‌های مهم کتابخانه ریاست رامپور.....	۲۵۵
۲۸. نفایس کتابخانه‌های اسلامی هندوستان.....	۲۷۲
۲۹. نسخه‌های خطی فارسی در الله‌آباد و حیدرآباد و مدراس.....	۲۷۷
۳۰. مشاهداتم در کشور بھارت، هندوستان.....	۲۸۳
۳۱. صفت و شش روز در پاکستان.....	۲۹۳
۳۲. عاشقان زبان و ادب پارسی در پاکستان.....	۳۰۱
ج. بخش سوم: ایران‌شناسی و ایران‌شناسان.....	۳۰۹
۳۳. بیست و پنجمین کنگره خاور‌شناسان.....	۳۱۱
۳۴. فردیک روزن.....	۳۱۶
۳۵. آرتور کریستنسن دانمارکی.....	۳۲۲
۳۶. سخترانی در رئای مرحوم کریستنسن در مجلس یادبود او.....	۳۲۹
۳۷. یادبود لونی ماسینین.....	۳۳۹
د. بخش چهارم: چند نامه.....	۳۴۳
۳۸. نامه دکتر غنی به علامه قزوینی درباره کتابخانه سعید تقی‌سی (مهرخ ۲۶ مرداد ۱۳۲۲).....	۳۴۵
۳۹. یک مکتوب ادبی [به وحید دستگردی] (از دماوند، ۳ جوزای ۱۳۰۲).....	۳۴۷
۴۰. نامه‌ای به آیة‌الله العظمی مرعشی نجفی (موضوع: تبادل کتاب منتقلة الطالبية و دعائم الإسلام).....	۳۵۰
۴۱. نامه اول به غلام سرور جهیلی (پاکستان).....	۳۵۳
۴۲. نامه دوم به غلام سرور جهیلی (پاکستان).....	۳۵۵

۴۳. نامه سوم به غلام سرور جهیلمنی (پاکستان).....	۳۵۸
۴۴. نامه چهارم به غلام سرور جهیلمنی (پاکستان).....	۳۶۰
۴۵. نامه پنجم به غلام سرور جهیلمنی (پاکستان).....	۳۶۲
۴۶. نامه‌ای با عنوان «کتاب برای کودکان».....	۳۶۴

نمایه

اشخاص.....	۳۶۹
اماکن و برخی مراکز.....	۴۰۳
کتاب‌ها و سایر آثار.....	۴۷۱